Ner 264. ROK 1842 PIĄTEK 18 LISTOPADA.

Pismo to wychodzi codziennie oprócz niedziel i świąt uroczystych w drukarni Stanisława Gieszkowskiego.

Zaliczenie na trzy miesiące złotych dziesięć miesięcznie złotych cztery, numer pojedynczy groszy dziesięć.

IMIONA RZYMSKIE.
Jutro Elżbiety Królowéj.

IMIONA SŁAWIAŃSKIE
Jutro Drogomira.

GAZETA KRAKOWSKA.

OBSERWACYE METEOROLOGICZNE.

Dzien godzina		Barometr do 0° Reaumura w miarze Paryzkiéj	Stopnie ciepła podług Reaumura	Psychometr	Wiatr	Stan Atmosfery	Zjawiska napowietrzne i rozne uwagi
	6	27" 4' 048	+ 1° 7	2, 32	Pn wschodni średni	Pochmurno	Snieg z Deszczem
16	2	3, 269	+ 2, 0	2, 30	,, słaby	,,	
	10	3, 086	+ 2, 0	2, 37	,, ,,	,,	Deszcz

Wiadomości zagraniczne.

POLSKA.

Warszawa 15 *Listopada.*

Na posiedzeniu dnia 4 Listopada r. b. rada administracyjna mianowała Radzcę stanu nadzwyczajnego, hrabiego Skarbka, prezesem Dyrekcyi jeneralnéj towarzystwa ogniowego, z pozostawieniem przy teraźniejszych obowiązkach członka Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych i duchownych, oraz innych, które dotąd były na niego włożone.

Na posiedzeniu dnia 8 Listopada r. b. Rada Administracyjna mianowała Antoniego Boduszyńskiego, radzcę prawnego przy rządzie gubernialnym Lubelskim, zastępcą Sędziego Trybunału cywilnego gubernii Lubelskiéj, z pozostawieniem go przy dotychczasowym urzędzie.

FRANCYA.

Courrier français wyraża się dziś względem interesów hiszpańskich w sposób następujący: »Stan Hiszpanii jest dość ważny i krytyczny aby nie miał zwrócić uwagi Francyi. Usiłowania rejenta, aby małoletność królowéj a tém samém rządy rejencyjne przedłużyć nie udały się w cale. Pierwszą myślą Espartery, gdy najwyższéj dopiął władzy było za pośrednictwém stronnictwa exaltowanego, któremu był winien swoje wyniesienie, rządzić i zniszczyć wpływ Maryi Krystyny przez połączenie młodéj królowéj z najstarszym synem Infanta Don Franciszka de Paula. Lecz wkrótce dla tajnych pobudek oddalił Infanta z Madrytu i starał się zagranicą o związki małżeńskie dla swéj monarchini. Tego też potrzeba było, aby hiszpanów dumę obrazić. Familia Infanta w Saragossie była przedmiotem prawdziwego uwielbienia; a że prasa madrycka oświadczyła się za Infantem, rząd chciał ją siłą zbrojną zmusić do objawienia opinii publicznéj w duchu przeciwnym; ten nierozważny krok spowodował wszystkie dzienniki do kollekcyjnej protestacyi która nam przypomina postępek prasy paryzkiéj przed rewolucyą Lipcową. Lecz w Madrycie nie przyszło do rewolucyi; rząd nie tylko odstąpił swoich zamiarow, ale ich się nawet zaparł. Zwycięztwo prasy było więc stanowcze. Ciekawa czy i opozycya do boju się gotująca tak szczęśliwą będzie. To pewna że opinia publiczna przeciwną jest tak przedłużeniu małoletności królowéj jak zaślubieniu jéj z zagranicznym królewiczem.

Paryż 9 *Listopada.*

Dnia 20 Marca r. b. rozpocznie się licytacya galeryi obrazów po zmarłym panu Aguado.

Jest teraz rzeczą pewną że gabinet Tuileryjski przez swego posła hr. St. Aulaire rządowi angielskiemu oświadczyć kazał, że Francya nie będzie ratyfikować traktatu z dnia 23 Grudnia 1841 r.; w skutek tego uwiadomienia inne mocarstwa w rzeczonym traktacie udział mające do zamknięcia protokółu przystąpić mogą. Co do traktatów z 1831 i 1833 r. rozpoczęły się nkłady między panem Guizot i lordem Aberdeen; którzy zarówną pragną pożądanego rezultatu.

Arabskie konie od Mehmeda Alego w darze królowi francuzów przysłane przybyły wczoraj do Paryża i będą jutro przez J. K. Mość oglądane. Niektóre tutejsze dzienniki doniosły że minister rolnictwa i handlu stadniny xięcia Orleanu nabył i że w tym celu nowego kredytu od kraju żądać będzie; *Messager* podaje wiadomość tę jako bezzasadną

Giełda 9 Listopada. Na początku dzisiejszéj giełdy renty francuzkie dobrze stały; lecz niedługo rozeszła się znowu pogłoska o zachorowaniu króla i o blizkiéj zmianie gabinetu, co zniżenie kursów zrządziło. Trzech procentowa renta stanęła na 80. 20,

Dom Rotszyldów, rozpoczął negocyacyą, względem pożyczki z 5. lub 6. zagranicznemi dworami; pożyczone pieniądze, mają służyć na budowę dróg żelaznych. Mówią, że p. James Rotszyld, przez część zimy podróżować będzie po Niemczech, w celu doprowadzenia układów do skutku.

A N G L I A.

Londyn 9 Listopada.

Wyjazd królowéj z Windsor do Walmer-Castle, gdzie xiąże Wellington jako nadzorca pięciu portów będzie miał zaszczyt przyjmować J. K. Mść. do jutra odłożono i wszelkie przygotowania na przyjęcie królowéj i jéj małżonka poczyniono. Przestrzeń między Windsorem i Walmer-Castele wynosi około sto mil angielskich, ale że na niektórych miejscach są koleje żelazne, można ją więc w jednym dniu przebyć.

Przy pożarze w Manchester wybuchłym, który fabrykę pana Pooley do szczętu zniszczył sześć osób utraciło życie. Szkody podają na 17,000 f. s.

Urząd nadrabina po śmierci Doktora Hirszla nie będzie nadal obsadzony, gdyż konsystorz starozakonnych postanowił nie mianować więcéj następcy. Pensya do téj posady przywiązana wynosiła 1000 f. s. prócz znacznych darów, które nieboszczyk często odbierał inaczéj bowiem nie byłby zostawił 20,000 f. s.

Dnia 9 Listopada.

Wiadomość o pochodzie wojska angielskiego do Kabulu w ogóle dzienniki tutejsze dobrze przyjęły i przyznają że niezatarta plama byłaby ciążyła oręż angielski, gdyby jenerałowie Pollock i Nott bez zaczepnych kroków odwrot rozpoczęli byli.

Według wiadomości od zachodnich brzegów Afryki królewski parostatek *Wilberforce* wrócił d. 15 Sierpnia z Nigru do Fernando Po z całą osadą i inwentarzem do towarzystwa kolonizacyjnego należącym.

Gazeta nadworna zawiera postanowienie rady gabinetowéj dozwalające okrętom portugalskim na mocy traktatu teraz zawartego wprowadzać towary portugalskie do wszystkich posiadłości angielskich lub je ztamtąd wyprowadzać do obcych krajów.

W tych dniach, delegowani od tutéjszego towarzystwa zawiązanego przeciw prawom zbożowym, odbywali wielką naradę, w celu porozumienia się co do przyszłych działań w zimie. Przewodniczący zgromadzeniu p. Taylor oświadczył, że byłoby nader pożądaną rzeczą, aby członkowie towarzystwa londyńskiego często się zbierali i połączyli swe pełne wpływu działania z usiłowaniami towarzystwa, w Manchester zawiązanego. Do towarzystwa Londyńskiego zapisało się 1,400 nowych członków. Przy końcu posiedzenia uchwalono ustanowić komitet, któryby się zajmował stósownemi środkami do dopięcia celu, tudzież postanowiono odbywać publiczne co tydzień posiedzenia.

Nie tylko w Londynie, ale nawet i w innych portach zagranicznych, handel zupełnie jest bezczynnym. Utrzymują, że nigdy jeszcze tak mało nie robiono interessów, jak w roku bieżącym, a ta klęska nietylko dotyka najznakomitszych kupców, ale téż i kramarzy. Rozumie się samo przez się, że z tego powodu nagromadziła się znaczna liczba kapitałów, i że codziennie staje się trudniéjszą rzeczą umieszczanie pieniędzy, co z drugiéj strony wywiera wpływ zbawienny na stan zabezpieczających papierów. Tym sposobem tak zwane *Consols* otrzymały wysokie stanowisko $_{\text{x}}\frac{94}{100}$. Cena pszenicy w przecięciu spadła do 51 szel. 8 pen., cło wynosi 19 sz., a w przeciągu dwóch tygodni będzie daleko większe. Na targi wczorajsze przywieziono zbyt małą ilość pszenicy krajowéj; z tego powodu podskoczyła o jeden szeling. We środę dopytywano się także o pszenicę zagraniczną, atoli niewiele jéj sprzedano. Niewiele przytém zgłosiło się kupujących pszenicę nieocaloną na wywóz.

MULTANY i WOŁOSZCZYZNA.

Gulacz 26 *Paźdz.* Porta widziała się spowodowaną (mówią że na przedstawienia Szekib Efendego) do złożenia xięcia Wołoszczyzny. W tym celu umyślnie mianowany komisarz Porty imieniem Aristarchi przywiózł Wołoskim bojarom sułtański ferman zwołujący jeneralne zgromadzenie dla obrania zdatnego nowego Hospodara; złożony z téj godności xiążę Alex. Ghika ma zdać rachunek z swego zarządu dochodami krajowemi.

Xiążę Sturdza przybędzie d. 7 Listopada do Jass. Minister spraw wewnętrznych wyjechał na powitanie go aż do granicy Austryackiéj; ale i wielu mieszkańców pospieszyło na spotkanie go, aby się przed nim użalić na ucisk jakiego się jego minister podczas nieobecności swego pana dopuszczał na poddanych jego pieczy powierzonych..

Rozmaitości.

O KAMIENIACH PŁYWAJĄCYCH PO WODZIE.

W starożytności jeszcze znane były kamienie, które pływały po wodzie. Grecy i Rzymianie często o nich wzmiankują. — Wszystkie prawie wyspy Archipelagu Greckiego są powstania wulkanicznego, i bardzo podobném jest do prawdy, że starożytni mieszkańcy znali własności pumexu. Na wyspie Scyros używano go przy toalecie, dla ścierania grubych narostków na skórze.

Historycy: Possydoniusz i Strabon donoszą, że w Hiszpanii jest ziemia gliniasta, używana do polerowania srébra, z któréj robią kamienie pływające po wodzie. Toż samo widzieli ciż historycy na wyspie morza Tyrejskiego.

Witruwijusz Pollion, architekt Rzymski, zaleca te kamienie do budowli, a Pliniusz wychwala użyteczność téj ziemi pumexowatéj.

Od owego czasu zamilczali wszyscy pisarze o tym przedmiocie; aż dopiero w roku 1791, Włoch, Giovani Fabroni, zaczął próbować robienia kamieni z mąki górnéj (gatunek krzemionki), którą znalazł przy Santa-Fiore, w prowincyi Toskańskiéj. Rzeczywiście udało się mu robić cegły, które pływały po wodzie. Zaprawa wapienna łączyła je bardzo dobrze, a woda nie przenikała w ich dziurki. Przytém cegły te miały wyborną własność, że były najgorszemi przewodnikami ciepła: można było trzymać je na dłoni wtenczas, kiedy zwierzchu były rozpalone do czerwoności.

Fabroni robił piękne doświadczenie z tym kamieniem. W staréj łodzi, zbudował skład na proch, sklepiony, z takich cegieł, i napełnił go prochem. Łódź obłożono materyałami palnemi i zapalono. Godzinę przeszło gorzała, i jak tylko dno się przepaliło, łódź zatonęła, a proch został nietknięty: gorąco pałającego statku nie przeniknęło przez kamienie i nie zapaliło prochu. Rozprawa Fabroniego była drukowaną w wielu dziennikach i odrębnie, pod tytułem: *Di una singolarissima specie di mattoni.*

Około tegoż czasu, P. Faujas odkrył we Francyi, niedaleko brzegów Rodanu, szczególnéj własności ziemię, która miała wszystkie cechy mąki górnéj; wszakże ówczesne wypadki polityczne we Francyi, przeszkodziły zapewne dalszym śledzeniom i doświadczeniom.

Dopiero w roku 1832, hr. Francois de Nantes, zwrócił powszechną uwagę na wynalazek Fabroniego, a w Lugdunie, P. Fournais, dyrektor zakładów górniczych, wydał osobną o tym przedmiocie rozprawę.

Fournais znalazł był w departamencie Puy de Dôme, blizko *Pont-Gibot*, takąż ziemię, i próbował jéj w wieloraki sposób. Cegły z niéj wyrobione łatwo dawały się krajać nożem, i dobrze przyjmowały odlewy metalowe. Zalecał téż Fournais tę ziemię dla hutników szklanych, zamiast piasku, jakotéż do robienia naczyń gąbczastych, oziębiających napoje. Cegły te, woskiem lub łojem powleczone, pływały po wodzie.

Z tego oczywiście się okazuje, jak wielce użytecznemi mogłyby być te kamienie w budownictwie okrętowém. Składy prochu, kuchnie, piece machin parowych, magazyny płynów wyskokowych i olejnych, i w ogólności wszystkie miejsca, wystawione na kule nieprzyjacielskie rozpalone, byłyby najbezpieczniéj ochronione. — Również ważne są tych kamieni własności i w budowie sklepień do pieców giserskich i innych, w których temperatura przewyższa daleko temperaturę zwyczajną.

Lecz, że dotąd mało jeszcze znajdowano podobnéj ziemi, przeto wszystkie te próby były tylko przedmiotem ciekawości, bez powszechnego i technicznego użycia. Nowe dopiero odkrycia ziemi infuzoryjnéj, któréj istnienie powinno mieć prawie wszędy miejsce, pozwalają wnioskować, że dalsze doświadczenia i śledzenia, doprowadzą do czegośkolwiek pożytecznego i ważnego.

W Berlinie, na brzegu Sprei, odkryto znaczne pokłady téj gliny, a hr. Ehrenberg robił już z niéj cegły. Doświadczenia okazały: że cegła zwyczajna waży od 7 do 8 funtów, gdy tym czasem cegła z téj gliny, waży tylko 2 funty. Powleczona cienką warstewką wosku, cegła ta pływa po wodzie. Najgwałtowniejszy ogień nie topi jéj, ani w objętości nie zmniejsza. Przez przymięszanie gliny zwyczajnéj, cegły te stają sie równie tęgie, jak cegły zwyczajne, a nawet lepsze od nich, będąc przytém wedwójnasób lżejsze.

Użycie téj gliny na inne przedmioty także jest nader obszerne: polerowanie formy giserskiéj, pokrywanie tych części budowy, które najbardziéj są wystawione na działanie ognia, budowa sklepień i t. d. nastręczają niezliczone korzyści, skoro tylko warstwy téj ziemi będą odkryte i w innych miejscach, co koniecznie nastąpić musi.

PRZYJECHALI DO KRAKOWA.

Od dnia 16 do dnia 17 Listopada.

Letoff Henryk, Chronowski Maciéj ob., z Polski; — Osiecimski Konstanty, z Galicyi.

Wyjechali z Krakowa

Bochenski Tadeusz ob., Hoffmann Antoni, Jońkowski, Bobrowski Józef ob,, Czarnowski Łukasz, do Polski; — Stadnicka Xawera hr., do Galicyi.

Doniesienia Urzędowe.

Nro 8152.

TRYBUNAŁ

Wolnego Niepodległego i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa i Jego Okręgu.

Wzywa prawo mających, jako też zapowiadających massy Agneszki Kawełkiewiczowéj i Sakowskiego Jędrzeja, z summy złp. 80 w depozycie sądowym złożonéj, składających się, aby z stósownemi dowodami w terminie trzech miesięcznym do Trybunału zgłosili się, w przeciwnym bowiem razie, massa ta jako bezdziedziczna skarbowi publicznemu przyznaną zostanie.

Kraków d. 12 Listopada 1842 r.

Sędzia prezydujący
J. *Dymidowicz.*

(1r.) Sekr. Tryb. *Lasocki.*

Nro 8168.

TRYBUNAŁ.

Wolnego Niepodległego i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa i jego Okręgu.

Wzywa prawo mających do massy Anastazego Peszkarego ażeby w zakresie miesięcy trzech z tytułami prawa ich dowodzącemi do Trybunału zgłosili się, w przeciwnym bowiem razie massa niniejsza z kwoty złp. 245 gr. 17 i zaległych procentów od roku 1839 składająca się na rzecz skarbu publicznego w myśl art. 770 k. c. jako bezdziedziczna przyznaną zostanie.

Kraków dnia 12 Listopada 1842

Sędzia prezydujący
J. *Dymidowicz,*

(1r.) Sekr. *Lasocki.*

W dniu 22 i 25 Listopada 1842 r. o godzinie 9éj z rana na placu właściwym obok Sukiennic w rynku głównym W. M. Krakowa, sprzedane będą przez publiczną licytacyą w drodze exekucyi sądowéj prawnie zajęte ruchomości, jako to: zegar ścienny, srebro stołowe, lustro, komody, kanapy, krzesła, stoliki, szafy, toaleta, bielizna stołowa, odzież i bielizna damska i męska rozmaita; fajka z piany morskiéj duża i t. p. sprzęty domowe; o czém chęć licytowania mających zawiadamiam.

Kraków d. 17 Listopada 1842 r.

Ignacy *Piekarski* Kom. Sąd.

Doniesienie prywatne.